

bijenteelt

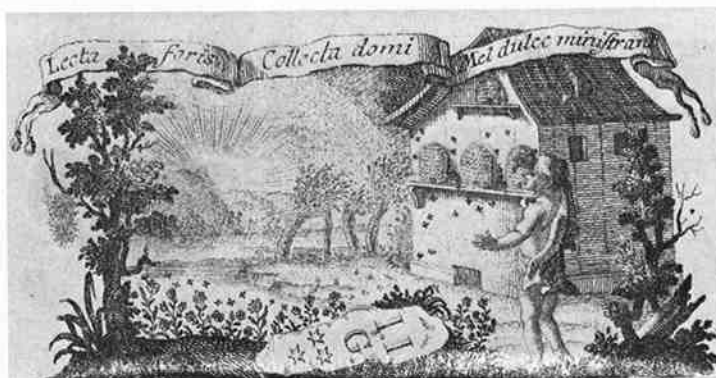
Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 74 - No. 1 januari 1972

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

**WIJ
WENSEN
U
TOE**

Een Gelukkig en Voorspoedig 1972

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Telefoon 08370-12863 Giro 823276

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink, H. G. Maagendans en Dr. E. van der Velde. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Onze omslagfoto gunt u een blik op een deel van de expositie van onze afd. Laren-Blaricum op de tentoonstelling „1000 jaar Erfgooiers“ in het Singermuseum te Laren (N.H.) die u nog tot eind januari kunt bezoeken. Zie ook elders in dit nummer.

Ons klankbord

Hoofdbestuur, Commissie van Redactie en Redacteur wensen alle lezers van ons maandblad van harte een GELUKKIG NIEUWJAAR, in de eerste plaats voor hun persoon en allen die hen na aan het hart liggen, maar ook ten aanzien van datgene, wat ons bij elkaar heeft gebracht en ons tesamen houdt, de dierbare bijenhouderij.

Terugziende op het afgelopen jaar zouden we haast kunnen zeggen „Het was me het jaartje wel”. In het verenigingsverband zowel als in de praktische imkerij waren de contrasten groot en de moeilijkheden vele. In het „Ten Geleide” van 1971 werd niet zonder reden gezegd „Wij staan dit jaar voor besluiten die beslissend zijn voor een levenskrachtig voortbestaan van onze vereniging”. Inderdaad leek in een rumoerige buitengewone algemene vergadering, gehouden in een sfeer zoals die in meer dan 40 jaar in onze vereniging niet meer is voorgekomen, het **levenskrachtig** voortbestaan, zo niet het voortbestaan **als zodanig** van onze vereniging aan een zijden draadje te hangen. Gelukkig is alles ten goede gekeerd en vindt U in dit nummer een reportage van het stellen van de eerste spant van het gebouw dat wij, als de winter niet tot stilleggen van het werk dwingt, over een maand of vijf hopen te betrekken. In een wat breder verband kwam de afd. Bijenteelt op de Permanente Landbouwmanifestatie Flevohof tot stand.

Een uniek gebeuren. Uit een oogpunt van propaganda is een dergelijke tentoonstelling — zomer en winter te bezichtigen — terwijl bovendien des zomers de praktijk van het imkeren wordt gedemonstreerd, van onschatbare waarde. De gehele nederlandse imkerij leed in het organisatorische vlak een gevoelig verlies door het overlijden van de secretaris van de afd. Bijenteelt van het Landbouwschap, de Hr. P. Hilhorst. Voor de daardoor ontstane lacune wordt nog naar een goede oplossing gezocht.

Was, in het verenigingsverband gezien, de aanvang van het jaar moeilijk en het einde bemoeiënd, niet alleen met betrekking tot de nieuw-

bouw maar ook ten aanzien van onze overige activiteiten, in de praktijk van het imkeren was het net andersom. Voorjaars- en zomerdracht waren bijzonder goed, de heide liet verstek gaan. Als gevolg van terugslagen in het weer, gevolgd door plotseling inzettende goede dracht, hadden veel imkers er moeite mee hun jonge moeren bevrucht te krijgen. Misschien gaat die imkers een licht op als zij de betekenis van de schijnbaar zo simpele lezing van Dr. Kaeser, opgenomen in de beginnersrubriek in dit nummer, eens goed op zich laten inwerken. Het in de hand houden van het zwermen was dit jaar ook geen eenvoudige zaak. Laten we hopen dat we er allemaal weer wat van geleerd hebben. De echte vraag naar honing komt meestal in de winter. Als er een goede oogst is geweest bestaat er dikwijls bij de imkers een zekere vrees dat hij er mee zal blijven zitten. Deze vrees is ongegrond. Honing kan goed bewerkt en bewaard, d.w.z. zodanig dat ze geen vocht kan aantrekken (deksels van bussen afplakken met tape) jarenlang haar oorspronkelijke kwaliteit behouden. Na dit goede jaar kan een slecht jaar komen, waarin U om honing zit te springen.

In dit verband willen wij ook nog even de aandacht vestigen op het voorlichtings- en propagandaboekje van de Bedrijfsraad „De wondere wereld van de honingbij” wat voor de prijs van een kwartje — en bij afname van minstens 100 exemplaren voor 22 cent — bij het Bijenhuis verkrijgbaar is. Het bevat 16 pagina's en is met 8 mooie foto's geïllustreerd. Behalve als propagandamiddel is het uitstekend geschikt als relatiegeschenk voor uw vaste afnemers.

Gooi in geen geval uw honing tegen afbraakprijzen op de markt. Daarmede bederft U niet alleen de markt voor uzelf, maar ook voor uw mede-imkers. Overigens is ons Bijenhuis steeds in de markt voor goede inlandse honing.

En voorts blijven wij van mening dat een rechtgeaard imker zijn vakblad dient te bewaren en in te binden, wat u thans ook nog centraal — via het Bijenhuis — kunt laten doen.

„DARRENVERZAMELPLAATSEN en hun BETEKENIS voor de BEVRUCHTING van BIJENKONINGINNEN”

vervolg

Hoe komen darren op een d.v.p.

Nu we weten, dat de verdeling der darren over de d.v.p.'s niet homogeen is en niet bepaald wordt door de afstand van stand tot d.v.p., wordt het interessant een verklaring te vinden hoe de darren op een d.v.p. komen.

Voor de oplossing van dit vraagstuk wordt van z.g. horizontogrammen gebruik gemaakt. Fig. 2 dec.no. is zo'n horizontogram en wel van stand 9. Wat valt uit zo'n figuur af te lezen?

- 1e. de afstand tot een zeker obstakel; deze wordt m.b.v. een verschillende arcering aangegeven;
- 2e. hoe hoog steekt zo'n obstakel boven de horizon uit. Hoe hoger boven de horizon, hoe dichter bij het centrum van de cirkel.

B.v. in fig. 2 in het westen een bergrug op minder dan 1 km van de stand (zie de arcering), die ook hoog oprijst (meer dan 20° boven de horizon). In het zuiden een bergkam, die op 3 à 4 km afstand ligt en slechts weinig boven de horizon uitsteekt.

Fig. 3 geeft een duidelijk beeld van de wijze waarop, volgens Prof. Ruttner de darren de

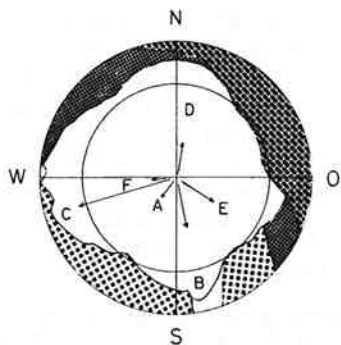

fig. 3. Een horizontogram (uit Ruttner).

d.v.p.'s vinden. De pijlen geven de richtingen waarin de d.v.p.'s liggen, die door darren van de betreffende stand bezocht worden (stand 15). Deze richtingen blijken overeen te komen

met een lager deel van het horizonpatroon. In N.O.-richting, waar het gebergte hoog oprijst, vinden we geen d.v.p., die vanuit stand 15 bezocht wordt.

Voor fig. 2 geldt hetzelfde betoog. In N.W.-richting ligt d.v.p. C. Maar deze wordt vanuit stand 9 niet bezocht; uiteraard niet; daar rijst het gebergte vlak bij op; d.v.p.'s zijn te verwachten in Z.Z.W. en Oostelijke richting.

Als verder bewijs voor de geldigheid van deze theorie over de wijze waarop darren een d.v.p. vinden, kan het volgende dienen: Het is gelukt om, uitgaande van de horizontogrammen, een aantal nieuwe d.v.p.'s te vinden; er van uitgaand, dat ze op het „lage” deel van de horizon liggen.

Waarom is die ene plek d.v.p. en de andere niet?

Nu hebben we gezien, hoe de darren een d.v.p. vinden, maar waarom ze zich juist op een zekere plaats ophouden is nog geenszins duidelijk. Waarom vliegen ze in de gekozen richting niet nog verder, maar juist zóver? Om dit te kunnen verklaren zullen we één of meerdere eigenschappen moeten vinden, waaraan alle bekende d.v.p.'s voldoen. Voorlopig is dit nog een onopgehelderde zaak.

Algemeen geldt voor een d.v.p.:

het is: òf een open plek in een bos,

òf een „alpenweitje”, bij voorkeur op een verhoging gelegen,

òf een horizontaal plateau op een berghelling.

De aanwezigheid van thermiek blijkt ook niet doorslaggevend voor een d.v.p. te zijn. De luchttemperatuur levert ook geen beter inzicht in het waarom van een d.v.p. De begroeiing op de d.v.p. speelt ook geen rol. Ondanks het feit, dat de grond het ene jaar braak ligt, het jaar daarop grasland is, daarna b.v. rogge, blijft de d.v.p. toch op dezelfde plaats. Darren, die éénmaal een d.v.p. bezocht hebben, blijven deze frequenter; liggen er twee d.v.p.'s vanuit de stand gezien op één lijn, dan kunnen darren beide d.v.p.'s bezoeken. Darren kunnen na 5 weken nog op dezelfde d.v.p. gevangen worden.

D.v.p. en paring

De laatste zomers zijn door Prof. Ruttner en zijn medewerkers benut om na te gaan hoe efficiënt het systeem van de d.v.p.'s is bij de paring en het voorkomen van inteelt.

Over een aantal bijenstanden werden volken van drie verschillende rassen (*Apis mellifera ligustica*, -cordovan en -aurea) geplaatst. De darren van deze volken frequenteerden 4 d.v.p.'s. Op elke d.v.p. was de verhouding tus-

afstand tot dvp in m. % bevr. kon.	0-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	-2500	-3000	3500	-5000	-7500
	7	3	10	6	17	15	9	27	6

De meeste koninginnen paarden op een afstand van ca 2 km van de kast of verder. Door op zo'n grote afstand van de kast te paren is de kans dat een moer met haar eigen broers paart en daardoor inteelt veroorzaakt vele malen kleiner, dan dat ze dicht bij de kast zou paren.

Nog te beantwoorden vragen

Tijdens de discussie na afloop van de lezing van Prof. Ruttner werden de volgende punten naar voren gebracht:

- 1e. Zou de ligging van een d.v.p. misschien bepaald kunnen worden door de lichtverdeling ter plaatse? Als argumenten voor deze veronderstelling pleiten:
 - a. geen der tot op heden onderzochte factoren is in alle bekende d.v.p.'s gelijk. (het lichtveld is ter plekke nog nooit bepaald).
 - b. Een lichtveld verandert maar zeer weinig als de begroeiing op de grond zich wijzigt; het wordt wel door de plekke omgevende gebergten, bossen e.d. bepaald.
 - c. Het is van b.v. bepaalde spinnen bekend, dat zij als enig criterium voor de plek waar ze zich ophouden het lichtveld gebruiken.
 - d. Als de darren een bepaald lichtveld prefereren verklaart dit ook, waarom ze zich niet zo ver van de d.v.p. laten meelokken en wel omdat dan het lichtveld te veel van het ideaal gaat afwijken. Deze wetmatigheid geldt ook voor genoemde spinnen.
- 2e. Er zijn tot op heden nog geen d.v.p.'s in een vlak landschap, zoals de IJsselmeerpolders gevonden; er is in dergelijke streken voor zover bekend nog geen onderzoek naar gedaan. Mogelijk biedt de

sen de drie rassen darren anders. In dit gebied werden overal verspreid bevruchtungskastjes geplaatst (250 stuks). Nadat de koninginnen bevrucht waren, werd bekeken in welke verhouding de drie rassen in elk volk voorkwamen.

Deze verhouding werd vergeleken met de van de 4 d.v.p.'s bekende darrenverhouding. Op deze wijze werd nagegaan op welke d.v.p. de koningin gepaard had. Daarna werd de afstand bevruchtungskastje - d.v.p. bepaald.

grote concentratie volken in Zuidelijk Flevoland de mogelijkheid daar eens een grondig onderzoek naar te doen.

- 3e. Uit de experimenten en waarnemingen blijkt, dat darren, die voor het eerst uitvliegen, toch zeer snel de in het terrein aanwezige d.v.p.'s vinden; toch blijkt uit de waarnemingen over de bevruchting van de koningin, dat ze meerdere malen kan uitvliegen zonder bevrucht te worden, om dan op één vlucht met meerdere darren (op een d.v.p.) te paren. Dit duidt erop, dat misschien darren een d.v.p. efficiënter vinden dan een koningin.

Dit laatste is biologisch weinig zinvol; tenzij we aannemen, dat de koningin zoveel vluchten nodig heeft om de ligging van de kast te leren. Het is voor het voortbestaan van het volk immers van essentieel belang, dat de moer niet verdwaalt; dat een dar de weg kwijt raakt is voor het volk niet catastrofaal.

Lit.:

- Gary, N. E.: Chemical attractions in the queen honeybee. *Science* **13** 6, 773-774 (1962).
Observations on mating behaviours in the honeybee. *J. apic. Res* **2**, 3-13 (1963).
- Jean-Prost, P.: Résumé des observations sur le vol nuptial des reines d'abeilles. XVII Internat. bijenteeltcongres, Rome (1958).
- Ruttner, F. und H.: Untersuchungen über die Flugaktivität und das Paarungsverhalten der Drohnen.
 1. *Bienenvater* **84** 297-301, 1963.
 2. *Z. für Bienenforschung* **8**, 1-8, 1965.
 3. " " " **8**, 332-354, 1965.
 4. " " " **9**, 259-265, 1966.
 5. Bijenteeltcongres Moskou 1971.

drs. J. P. v. PRAAGH

BEGINNERSRUBRIEK

Mag ook door meer gevorderden worden gelezen

Het „gelukkig nieuwjaar” is u al elders in dit blad gewenst, maar uw rubriekschrijver wil daar nog graag de wens aan verbinden dat u ook onder dezelfde gelukkige omstandigheden de eindstreep mag halen.

Het lijkt aan te bevelen — met name voor de beginnende imker — de voor ons belangrijkste punten aan te halen uit een voordracht, gehouden door Dr. W. Kaeser op het 23ste internationale congres te Moskou onder de titel „Biologie en Techniek in de Imkerij”.

De lezing is opgenomen in de „Allgemeine Deutsche Imkerzeitung” van november 1971.

Hoewel daarin geen wereldschokkende openbaringen worden gedaan, wordt wel op niet mis te verstane wijze aangegeven dat het toepassen van technische ingrepen en hulpmiddelen zijn grenzen heeft en dat vooral de beginnende en graag experimenterende imker zich dat wel goed bewust dient te zijn.

Dr. Kaeser dan zegt dat: „De toepassing van de techniek op alle terreinen van de menselijke samenleving en bij het omgaan met dieren zo vanzelfsprekend is geworden, dat dit ook in de bijenhouderij geen vraag meer is. Aan de hand van voorbeelden zal hier worden gesteld of, wanneer en waarbij technische toepassingen in de imkerij positief, twijfelachtig of negatief moeten worden beoordeeld.

Het huisvesten van bijenvolken in door de mens gefabriceerde bijenwoningen is een noodzakelijke technische toepassing. Natuurlijke stoffen zoals hout of stro of kunststoffen beschermen het volk tegen weersinvloeden en verschaffen de bijen een woonruimte die door de ervaring en het goeddunken van de mens op een vaste grootte wordt bepaald, dan wel kan worden vergroot of verkleind. In hoeverre de tot dusverre toegepaste materialen de allerbeste of minder goed voor het volk zijn staat nog niet vast. De richting van de raten t.o.v. het vlieggat (warme of koude bouw) steunt op rationele technische gronden en verhindert de van nature schuin op het vlieggat staande richting van de raten. Door het biologisch aanpassingsvermogen van het bijenvolk heeft dit geen schadelijke gevolgen.

Het bijeenbrengen van een groot aantal bijenvolken op één plaats kan nadelig zijn voor de volken en de honingopbrengst. In de natuur leeft

het bijenvolk solitair. Een zwerm zoekt een plaats op zodanige afstand van het moedervolk dat er geen concurrentie ontstaat bij het verzamelen van honing en stuifmeel. De mens daarentegen brengt uit overwegingen van arbeidsbesparing veel volken op één standplaats bijeen zonder rekening te houden met de oorspronkelijke begrenzingsgrenzen, door het gemiddelde vliegbereik van het volk gesteld. Daarnaast wordt het op vele plaatsen bij de huidige cultivering van de grond onmogelijk binnen de actieradius van een bijenvolk een redelijke opbrengst te verkrijgen.

Als gevolg hiervan treden ondervoedingsverschijnselen, storingen in de ontwikkeling van het volk en minder weerstand tegen besmetting met ziekten op. Bovendien kan deze opeenhoping van volken in belangrijke mate bijdragen tot agressiviteit en roverij. Hierdoor ontstaat een strijd om het bestaan, waarbij niet altijd het winnende volk het beste is. Het is logisch dat men om de bezwaren van deze overbevolking te ondervangen overgaat tot het geven van vervangingsmiddelen voor honing en stuifmeel.

Daarbij ware te bedenken dat stuifmeelvervangingsmiddelen in tegenstelling met natuurlijk stuifmeel niet geschikt zijn om in de raat te worden opgeslagen zonder aan bederf onderhevig te zijn, zodat deze middelen maar in kleine dagelijkse porties mogen worden gegeven en dan nog buiten de kast, omdat de bij van nature uitvliegt om zich de noodzakelijke voedingsstoffen te verschaffen. Uit de tot nu toe uitproeven met bijenvolken opgedane ervaringen lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat het toevoegen van bijmengsels aan het voer in het algemeen (nog) niet kan worden aanbevolen. Met name niet de veelvuldig toegepaste techniek stoffen aan het wintervoer toe te voegen.

Het ontdekken van de bijenruimte en als gevolg daarvan de invoering van het raampje heeft geleid tot een keerpunt in de imkerij, de overgang van de vaste naar de losse bouw. Dit heeft het de imker mogelijk gemaakt op alle denkbare manieren en op elk door hem gewenst tijdstip ingrepen toe te passen. Ramen overhangen, volken delen, ramen bijhangen of wegnemen, dat alles is mogelijk ook zonder voldoende kennis van de toestand van het volk op dat ogenblik en van het gevolg in biologische zin. De honingbij

Is het enige door de mens gehouden dier wat men terwille van het gewin **de voedselvoorraad afneemt**. Hoe lager de raamhoogte is des te sneller kan het na het afnemen van de honing tot storingen komen omdat dan ook het onontbeerlijke onderhoudsvoer is verdwenen (en dan zijn er ook nog steeds imkers die de honingkrans om het broednest uitslingeren — vert.). In landen waar in plaats van de natuurlijke wintervoorraad van het volk suiker wordt gevoerd, kunnen fouten met betrekking tot het tijdstip en de wijze van voeren leiden tot een volkomen onbiologische wijze van werken. De daaruit ontstane schade treedt echter eerst het volgend jaar aan de dag. Deze wordt dan dikwijls geweten aan vermoedelijke oorzaken, die men kort voor het optreden van de schade heeft waargenomen, die echter veelal niet de werkelijke oorzaak zijn.

De uitvinding van de slinger heeft het mogelijk gemaakt de raten steeds weer opnieuw te gebruiken. Deze kunnen tot een haard van ziektekiemen worden als oude donkere raten te lang worden aangehouden. Mede daardoor en door het gebrek aan kennis krijgt het volk onvoldoende gelegenheid zijn bouwdrift uit te leven, wat leidt tot een verhoogde zwermdrift en lagere opbrengsten.

De technische verwerking van honing van de verzegelde raat tot het product zoals het wordt verkocht is bijzonder verschillend.

Het voorzichtig verwerkte product, dat al zijn natuurlijke eigenschappen heeft behouden, komt op dezelfde wijze op de markt als honing, die door een teveel aan verwarming van de ontzegelmachine af tot aan de afvulinstallatie en door het toepassen van de allerfijnste filters van alle waardevolle natuurlijke elementen is beroofd. Een dergelijk „technisch product” voldoet strict genomen niet aan de internationale definitie voor honing.

De beste methode om de moderne techniek in dienst te stellen van de imkerij is het reizen met de bijen om zoveel mogelijk drachten te benutten, daardoor wordt de ontwikkeling van het volk bevordert, de omzet van bijen versneld, wat de gezondheid van het volk ten goede komt en de opbrengst vergroot: „De benzine voor het bijentransport is het beste bijenvoer”.

Dr. Kaeser besloot met de volgende woorden, waarvan het te wensen ware dat iedere imker ze elke keer als hij zich naar zijn bijenstand begeeft nog even overlas, opdat hij zich steeds ten volle van het belang daarvan bewust is. „De algemene grondregel „Techniek betekent vooruitgang” geldt ook voor de bijenhouderij. Uit het hiervoor gestelde volgt samengevat dat door onvakkundige toepassing van de techniek, gevaren, achteruitgang en schade voor het bijen-

volk kunnen ontstaan. Zij vinden hun oorzaak niet zelden in de kloof die gaapt tussen de kennis (of het gebrek aan kennis) van de ingewikkelde biologische processen in het bijenvolk en het gemak waarmede technische hulpmiddelen kunnen worden toegepast. Het verbazingwekkende aanpassingsvermogen van de bijen bemoeilijkt in de praktijk van de imkerij het juiste begrip van de situatie waarin het volk op een bepaald ogenblik verkeert. Alle gebeurtenissen in een bijenvolk en de gevolgen daarvan zijn in grote mate afhankelijk van de omgeving met zijn regelmatig veranderende weersomstandigheden en drachtmogelijkheden. Daarom moet de imker zich inspannen inzicht in deze samenhang te krijgen en zijn technische ingrepen binnen de grenzen houden, die het bijenvolk voor zijn gebied door de natuur zijn gesteld.”

Tot zover Dr. Kaeser en wij gaan in deze rubriek weer over tot de orde van de dag.

Wordt vervolgd.

Nagekomen

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

Tengevolge van het feit dat in de H.B.-vergadering van 28 december 1971 nog enkele besluiten werden genomen, die statutair in het jan.no. behoren te worden gepubliceerd, zijn vlak voor het ter perse gaan van dit nummer nog de volgende beknopte mededelingen ingelast:

De Heer W. C. van Werkhoven, H.B. lid voor Zuidholland, heeft zich om gezondheidsredenen moeten terugtrekken. De betrokken afdelingen kunnen kandidaten stellen. Opgaven vergezeld van een schriftelijke bereidverklaring van de kandidaat, vóór 15 februari aan de alg. secretaris - Bijenhuis Wageningen.

Voorstellen voor de Alg. Vergadering.

Gevraagd wordt verhoging van de toeslag op de suikerprijs ten behoeve van de Bedrijfsraad met één cent per kg. Praeadvies van het H.B. wordt gepubliceerd in het febr.no.

Machtiging van het Hoofdbestuur om van het bij de nieuwbouw gereserveerde bedrag van f 75000,— voor aanschaffing van apparatuur een derde deel ter beschikking van de Commissie Handel te stellen, dit met het oog op het feit dat anders ingevolge art. 22 sub 3 van het Huishoudelijk Reglement eerst in 1973 opnieuw machtiging kan worden verleend, hetgeen tot stagnatie in het bedrijf zou kunnen leiden.

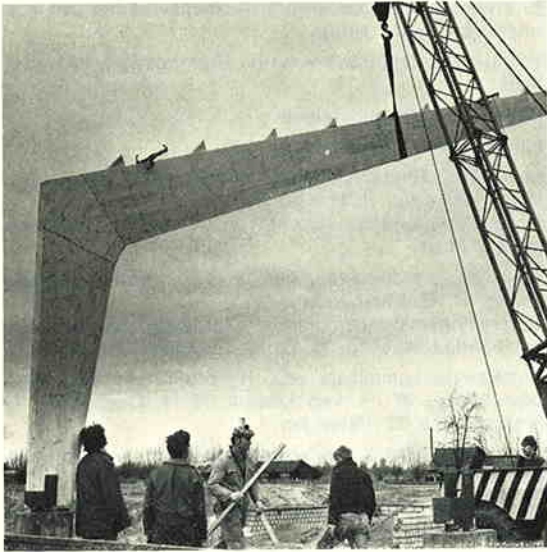

⊠ 1. De helft van de eerste spant hangt in de takel van de kraanwagen.

◇ 2. En wordt voorzichtig naar zijn steunpunt, uiterst rechts op de foto, gemanoeuvreerd.

3. Terwijl het onderstuk van de spanthelft met de voorhamer in de stalen klauw op de betonnen poer wordt gedreven, houdt onze bouwkundige de Hr. Scharwächter onder het wakend oog van de algemeen secretaris de Hr. v. d. Weert, het geval met één hand in evenwicht.

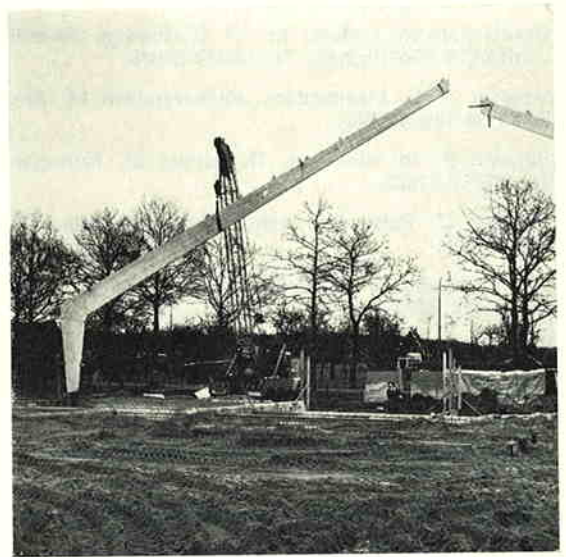

4. De spanhelft is geplaatst, blijft in de takel hangen tot hij is ondersteund en met tuidraden is vastgezet. Op de spant de klossen waartegen de gordingen komen te rusten. ⇨

5. De tweede spanhelft zweeft in de kraan en wordt naar zijn steunpunt geleid. Daarna moeten de einden van de halve spanten nog naar elkaar toe worden gemanoeuvreed. ⇨

6. De verbinding is tot stand gebracht. De eerste spant met een overspanning van 30 m. en een hoogte in het midden van 9 m. tot de vloer, is gesteld. ⇨

Officiële mededelingen

ADRESSEN HOOFDBESTUUR ETC.

Voorzitter: Mr. L. R. J. Ridder van Rappard, Arkelse-
dijk 60, Gorinchem. Tel. 01830-22825.

Secretaris: G. v. d. Weert, Bijenhuis te Wageningen.
Tel. 08370-12863.

Friesland: J. J. Mulder, Vaart N.Z. 18, Appelscha. Tel.
05162-596.

Groningen: R. H. Geskes, Albert Schweitzerplantsoen
13, Roden. Tel. 05908-9699.

Drente: J. Snoek, Anreperstraat 107, Assen.

Overijssel Oost: W. Assink, Weth. Elhorststraat 16,
Enschede. Tel. 05420-23442 of 22561 (kantoor).

Overijssel West: H. A. Habers, Hasselerweg 3, Om-
men. Tel. 05237-273.

Graafschap en Lymers: Mr. F. B. Blaisse, Tweede
Loolaan 26, Doetinchem. Tel. 08340-23688.

Veluwe: H. G. Maagendans, Passavantlaan 14, Arn-
hem. Tel. 085-426780.

Betuwe: B. Th. Kinkelaar, Thijmstraat 31, Nijmegen.
Tel. 08800-52625.

Utrecht: C. Pater Jzn, Achterdijk 22, Bunnik. Tel.
03405-1305.

Noord Holland: B. C. Dekker, 't Veldhuis 14, Oost-
woud. Tel. 02291-508.

Zuid Holland: Vacature.

Zeeland: J. Fluyt, Domusstraat 23, Zierikzee. Tel.
01110-3515 of 3316.

Noord Brabant: P. J. A. van der Looy, Beverlaan 1,
Son. Tel. 04990-1691.

Limburg: P. H. Ramakers, Kaldebornweg 92, Heerlen.

Accountant: W. H. van Mourik, Claes de Vrieselaan
91a, Rotterdam. Tel. 010-254069.

Adviseurs: Ir. J. Mommers, Bredaseweg 304, Tilburg.
Tel. 04250-25888. Ir. J. J. Pettinga, Campherbeeklaan
46, Berkum-Zwolle. Tel. 05200-31874 of 72345.

Ereleden: Prud. de Bruyne, Dr. Ir. A. Minderhoud, A.
S. Planting, Tj. Stienstra, A. Vink, R. P. Groenveld, J.
K. Vermaas, G. J. A. Meyer, J. F. Verhoeven.

Dagelijks Bestuur: Mr. L. R. J. Ridder van Rappard, H.
G. Maagendans, C. Pater Jzn.

Commissie afdeling Handel: J. J. Mulder, B. Th. Kin-
kelaar, C. Pater Jzn.

Koninginneteeltcommissie: R. H. Geskes, H. J. Lohuis,
Ir. J. de Ruiter, N. van Daalen, J. van Aarst (adviseur).
Juridische Commissie: Mr. L. R. J. Ridder van Rap-
pard, H. G. Maagendans.

Commissie van Redactie: W. Assink, H. G. Maagen-
dans, E. van der Velde.

Commissie Examen Practisch Imker: A. T. v. d. Brink,
H. van Gool.

Commissie Nationale Honingtentoonstelling: C. Pater
Jzn., R. H. Geskes, W. Assink.

In onderstaande besturen en commissies hebben voor
onze vereniging zitting:

Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Neder-
land

Stichting Ambrosiushoeve

Landbouwschap (afd. Bijenteelt)

Mr. L. R. J. Ridder van Rappard (plv. B. Th. Kinkelaar),
W. Assink (plv. R. H. Geskes)

H. G. Maagendans (plv. C. Pater Jzn), J. J. Mulder
(plv. J. Fluyt)

Bestrijdingsmiddelencommissie van het Landbouw-
schap: H. G. Maagendans.

Bestrijdingsmiddelencommissie afdeling Bijenteelt van
het Landbouwschap: H. G. Maagendans, Tj. Stienstra.

Komkommercommissie afd. Bijenteelt van het Land-
bouwschap: W. H. van Mourik, R. H. Geskes, H. G.
Maagendans, C. Pater Jzn.

Contactcommissie Tuinbouw-Bijenteelt van het Land-
bouwschap: C. Pater Jzn., G. v. d. Weert.

Adviescommissie Bijenteelt T.N.O.: H. G. Maagen-
dans, G. v. d. Weert.

Commissie Honingbesluit afd. Bijenteelt van het Land-
bouwschap: H. G. Maagendans, G. v. d. Weert.

Landbouwmanifestatie Flevohof:

In de werkcommissie van de Stichting Bedrijfsraad
hebben zitting voor onze Vereniging de H.B.-Leden:
H. G. Maagendans en een plaats vacant.

STAND VAN DE BOUWSTEENACTIE PER 18 DECEMBER 1971

Bouwstenen	f 460,—
Hoekstenen	„ 500,—
Obligaties	„ 3.400,—
Totaal	f 4.360,—

Toezeggingen voor de obligatielening maar nog niet
ontvangen f 5.000,—.

EREMEDAILLES TOEGEKEND IN 1971

Appingedam: J. A. B. v. Velsen, J. L. v. Sloten;
Dedemsvaart: A. J. Schoenmaker; **Eck en Wiel:** D. A.
G. Verbrugh, D. J. van Ommeren; **Epe:** R. Riphagen,
J. Pruijm, J. Bonhof, L. Massier, T. de Wilde, A. Wa-
genvoort, W. Groenwold, A. L. Jonker, L. Reezigt, D.
J. v. 't Einde; **Kring Groningen:** K. H. Sportel; **Haaks-
bergen:** J. W. v. Hummel; **Haren Paterswolde:** J. F.
Hamming; **Hulst:** P. Herwegh; **Jubbega:** H. T. v. Dam,
W. de Vries, E. Blaauw; **Nietap:** J. Cazemier; **Renkum:**
F. van Welie, H. J. van de Brink, D. van Beek, W. van
Dijk, G. Gerritsen, J. Theunissen, W. Veldhuizen, J. A.
Bal, A. L. Donker, H. Folmer, G. Karsch, C. B. Nop-
pen, H. J. Nijland, Th. J. v. d. Schouw, W. H. M. Kloos-
terman; **Stadskanaal:** J. Oortwijn Azn, J. Schendelaar;
Soest: J. Altena; **Ugchelen:** T. Klopman; **Zwolle:** J. W.
Schotman; **De Wijk:** W. Linde, E. Jansen, W. van
Schot, R. Holterman, H. Benning, T. de Gorter.

De lezer schrijft

De les „Het korfimeren” verteld door de Heer Ruven uit Vleuten, voorkomende in het Groentje van 11 november 1971, zou kunnen worden aangevuld met de hierna weergegeven bedrijfsmethode ter voorkoming van het zwermen, of beter gezegd, het vermeerderen uit een korfvolk, zonder zwermen.

Tijdens de voorjaarsdracht, wanneer het korfvolk nog in volle actie is, de korf met gesloten vlieggat te plaatsen op een broedkamer met bodemplank en open vlieggat. De broedkamer gevuld met ramen uitgebouwde- of kunstraat. De bovenkant van de broedkamer, rond de korf, verder af te dekken met daartoe geëigend materiaal.

De bijen in de korf zijn nu genoodzaakt het vlieggat op de bodemplank te gebruiken voor de in- en uitvluchten. De verkregen grotere broedruimte zal in vele gevallen resulteren in het minder vlug „stomp” zetten van de raten in de korf, zelfs de koningin doen afdalen op de raten in de broedkamer.

Zodra wordt geconstateerd dat de koningin in de broedkamer bezig is, wordt de korf afgenomen en met geopend vlieggat naast de kast gezet. De broedkamer direct daarna volledig afdekken.

De bijen uit de korf, gewend aan het vlieggat van de kast, zullen daarop blijven aanvliegen, met het gevolg dat de korf „kaal” vliegt.

De in de korf resterende bijen zullen spoedig op de aanwezige belegde cellen, redcellen aanzetten.

Op z'n vroegst 12 — uiterlijk 16 — dagen na deze laatste handeling kunnen meerdere rijpe moercellen in de korf worden verwacht. Gedurende deze tijd is mede een groot deel van het in de korf aanwezige broed uitgelopen en zal een deel hiervan reeds als vliegbij dienst doen.

De mogelijkheid dat, zonder ingrijpen, een zwerm kan afkomen is derhalve aanwezig. Ter voorkoming hiervan, wordt het korfvolk, enige dagen voordat een moerdop rijp is, op enige afstand van het kastvolk geplaatst. Het gevolg hiervan, een tweede aderlating van het korfvolk en een infuus in het kastvolk.

Nu is geen zwerm uit het korfvolk meer te vrezan.

Alle aandacht kan nu worden geconcentreerd op het kastvolk dat inmiddels een flink broednest heeft kunnen vormen en daarbij een leger van vliegbijen heeft verkregen.

Bovenstaande bedrijfsmethode is in enigszins

gewijzigde vorm toe te passen op kastvolken. Geen zoek naar een koningin, geen uiteenscheuren van raten, geen afvegen of afkloppen van bijen, e.d. handelingen.

Hiervan een nadere omschrijving, desgewenst, een volgende keer.

Velsen, november 1971
J. G. Koning

Zwermverhindering

Onder „De lezer schrijft” (het korfimeren) nov. '71 blz. 160 wordt tussen haakjes gevraagd „Wanneer iemand hiermee ervaring heeft dan zouden wij dat graag horen”.

Mijn eerste leermeester imkeren, ruim een halve eeuw geleden, was zekere Greven in Winschoten, die toen al ver over de zeventig was en imkerde met een paar honderd korven. Om de korven vlak voor of tijdens een dracht het zwermen te beletten werd de korf een dag en een nacht onderste boven gezet met het vlieggat naar voren en opgedoekt. Ik heb ook gezien dat een korf op de heide een tien dagen later dezelfde behandeling onderging. Wat hier gebeurt vraagt om een toelichting. Von Frisch schreef in 1927, blz. 81 in „Aus dem Leben der Bienen”: Niemand kan zich in de geestestoestand van de bijen verplaatsen. Hiermede stelt hij dat er een geestestoestand bij de bijen aanwezig is.

Om een voorbeeld te geven: Wanneer iemand alle voorbereidingen getroffen heeft voor een vakantie en zich daarop geestelijk heeft ingesteld of wanneer b.v. iemand gaat trouwen en daar geestelijk op is ingesteld en hij gaat b.v. nog even naar een supermarkt om iets te halen en vindt bij het terugkomen door onbekende oorzaak zijn huis totaal onderste boven, dan kan hij of zij niet zo gemakkelijk de ingang vinden. Binnen is er een grote verwarring b.v. de waterleiding lekt of een grote bus met honing staat op zijn kop en loopt leeg. Dan zal geprobeerd worden te redden wat er te redden valt en om er iets woonbaars of leefbaars van te maken. Echter die geestelijke schok doet de vakantie of het trouwen overgaan. Zoiets gebeurt ook bij de bijen wanneer een korf onderste boven geplaatst is. Eerst wat moeilijk om de ingang te vinden. Maar binnen is het erger. De nog niet gesloten honingcellen, die eerst schuin naar boven stonden, staan nu schuin omlaag en ongetwijfeld loopt de nog niet ingedikte nectar

naar beneden. Redden wat er te redden valt. Er ontstaat grote verwarring. En dan komt iets later het besef dat op instinkt of intuïtie berust, dat de koninginncellen niet naar beneden hangen maar naar boven staan, wat geheel tegen de natuur indruist. De onbruikbare koninginncellen worden afgebroken. De totale verwarring is zo groot dat de geestesgesteldheid om te zwermen op zij wordt gezet, al is het maar tijdelijk.

Oorthuis-Leusden

Van vreemde smetten vrij

Dit zou als leus kunnen dienen boven het poortje van het bevruchtingsstation op Schiermonnikoog, waar in een idyllische duinpan de bijenvolken huizen. Echter is het geen Neerlands bloed, dat door d'adren vloeit (pardon door de lichaamsdelen) maar Krainer bloed.

Want door steeds weer de Krainer bij als „dekdar“, om het zo maar eens te noemen te gebruiken, heeft men een ras kunnen kweken, de z.g. Carnica met voor ons zeer gunstige eigenschappen, waarvan vooral de zachtaardigheid, dus de geringe steeklust reeds bij de eerste kennismaking opvalt.

Toen ik op uitnodiging van de Heer van Daalen met hem naar dit bijenparadijs ging was ik met gemengde gevoelens bezielde.

Het is bij mijn bijen zo: „De mens wikt maar de bij beschikt“.

Het hangt namelijk voor een groot deel van de stemming van de bijen af of ik kan zeggen: „Veni-vidi-vici“ (ik kwam, zag en overwon, red.) of „Veni-vidi-foetsie“.

Er zijn momenten dat ik het raadzaam vind al dampend letterlijk en figuurlijk de aftocht te blazen, uitgeleide gedaan en niet op hoffelijke manier door enkele hofdames der koningin.

„Wij komen terug“ zeiden de Engelsen na de mislukte landing bij Duinkerken en deze woorden spelen ook mij dan door het hoofd.

Ik voel wel, dat ik zelf voor het grootste deel schuldig ben aan het gedrag der bijen. Ik heb nl. een fout gemaakt niet alleen bij het wikken maar ook bij het wrikken, nl. door de met propolis vast gekitte dekplank en raten te ruw los te breken met mijn imkerswerktuig de oortjeslichter. Maar nu Schiermonnikoog.

Geflankeerd door mijn vrouw, die ik heb weten te overreden me te vergezellen, traden we het heilig oord van de Krainers binnen. Ik wist dat mijn vrouw „weg is“ van de Waddeneilanden en een hekel heeft aan „die nijdige beesten“ en dus bezong ik in mijn loflied niet de bijen, maar de schoonheid van het eiland en met succes. Voor alle zekerheid had ik twee bijenkappen meegenomen, één voor mij en één voor mijn vrouw om op alle gebeurtenissen voorbereid te zijn. Want mocht ze een dik oog oplopen dan

was de boot aan en hiermee bedoel ik niet de „Jan Willem Friso“.

In tijd van nood konden we ons dus in het ruimtepak steken. Hoe overbodig dit alles was zou ik spoedig ondervinden.

Nadat we via een kronkelend paadje in de schilderachtige duinpan afgedaald waren kwamen we in een kringvormige ruimte van ongeveer 50 m² waar in een kring wel 20 goed bevolkte kasten waren opgesteld.

Hierin woonden naast de edele koninginnen en haar Carnica werkbijen de stamvaders van dit ras nl. de darren.

Daar de Heer van Daalen samen met een deskundige die dag verschillende werkzaamheden aan de bijen moest verrichten zoals het zoeken en merken van koninginnen, het controleren van het gewenste darrenbroed, de broedstand, de opgeslagen honing, het inhangen van kunstraat enz. moesten we noodgedwongen de ruimte betreden midden tussen de kasten. Wel ± 20 kasten stonden om ons heen op een paar meter afstand. Uit de gapende vliegopeningen om ons heen schoten de bijen vlak langs ons als miniatuurkogels en als men naar boven keek was het één gewemel van flitsende bijen.

Wat een belevenis! Mijn bewondering steeg ten top toen ik nadat enkele kasten waren geopend geheel tegen mijn verwachting in, totaal geen onrust in het volk waarnam. Het was alsof men b.v. een confectiefabriek bezichtigt. Alles bleef rustig aan het werk. Geen angstig gedraaf, geen gekruip over de handen, geen bezetten van de oortjes, geen nijdig gebrom om je oren. Ongehinderd kon ik dan ook, met mijn ogen vlak op de raat, de koningin helpen zoeken. Zoiets kan ik met mijn bijen niet doen zonder een bijensteek op te lopen. Dit was voor mij een openbaring. Mijn vrouw was dan ook spoedig met de bijen vertrouwd en liep tussen de bijen door alsof het heel gewoon was en ongestoord kon zij van vlakbij een blik in de kast werpen, zelfs nadat al zeker de helft van de kasten geopend was geweest. Tevens heb ik kunnen zien met welke precisie al dit werk gebeurde en hoe nauwkeurig alle handelingen in de volken met de data werden genoteerd en op een platte grond met genummerde kasten aangetekend. En denk nu niet dat dit rustige volk geen haaldrift heeft. Alle kasten waren goed gevuld met helder wit verzegelde honing. De ramen waren voor het merendeel gevuld. Zelfs zag ik een kast, die half juni met een lege honingkamer was verhoogd, die nu al weer voor driekwart vol was. Ik moet zeggen dat ik op deze dag een ervaring rijker ben geworden.

En mijn vrouw? Na een wandeling over het mooie eiland was ze, zittende op een buitenrand van een kast aan het dommelen geslagen.

De Heer van Daalen hielp haar aan een plaid en

even later is ze in slaap gesust door het vredig gezoem van de bijen uit de bevruchtungskasten, die her en der verspreid staan en die als gevleugelde engeltjes boven haar zweefden. Ofschoon er vanaf 's morgens tot 's middags 5 uur met de kasten is gewerkt hebben we geen enkele bijensteek opgelopen. En wat was de klap op de vuurpijl?

Toen ik weer achter het stuur kon kruipen voor de terugtocht stond er in de kofferruimte een zesraams kastje met een teeltzuivere Carnica koningin en haar bijen, die ik mij aangeschaft heb om hier mee verder te telen.

Geef mij maar de Carnica's!

J. G. Lansink-Enschede

Verdroogde larven en onwillige moeren

Antwoord op een vraag op pag. 162 van het Groentje van november 1971.

Uit het feit, dat u op dezelfde datum van een zwerm (26 juli), een jonge moer zag uitkomen, kunt u afleiden, dat deze zwerm óók een jonge moer had en dus een „nazwerm" was. De oude moer moet ongeveer een week eerder met een zwerm vertrokken zijn. Deze heeft u vermoedelijk niet zien afkomen en is dus verloren gegaan. Immers, ongeveer acht dagen na een „vóórzwerm" komen de jonge moeren uit en volgt een nâzwerm, als u ná het vertrek van de vóórzwerm daar niets aan doet (en dat blijkt uit uw verhaal het geval te zijn).

Dat de jonge moer veertien dagen daarna aan de leg was, klopt precies. Het broed van de oude moer was toen drie weken oud en „uitgelopen" waarna normaal, de jonge moer pas aan de leg gaat.

Maar nu die droge (eitjes?), **larfjes!**

Dat staat vermoedelijk in verband met die 80 pond honing, die u ze hebt afgenomen. Hierdoor is er te weinig voer in uw volk achter gebleven om, zowel de koningin als de larfjes van het vereiste voedsel te voorzien. De laatste voorraad larvevoedsel, — dat is hetzelfde wat de koningin nodig heeft om eitjes te kunnen leggen —, is opgeteerd geweest, toen de eitjes waren gelegd, zodat de larven niet gevoerd konden worden. Dit voedsel kan slechts worden geproduceerd, als er, behalve honing, ook stuifmeel beschikbaar is. Aan één van beide, óf aan beide heeft het ontbroken (vandaar die droge larfjes). De fout lag dus niet bij de moer, maar bij de imker.

Als u b.v. een pond of tien honing in de raten had gelaten, was alles normaal verlopen. **Als u verdroogde larven in uw raten aantreft, is onmiddellijk voeren een dringende eis!** Het is een voorteken van ernstig voedseltekort, wat het hele volk kan kosten. Daar heeft u nog mee geboft! Had u op het moment, dat u die verdroog-

de larfjes ontdekte, gedurende één week wat voer gegeven b.v. een jampotje per avond, dan was voor u al die ellende gespaard gebleven. N.B.: Die opgepoetste cellen stonden in verband met het „volop halen"; er was weer „dracht" gekomen waardoor het voedseltekort werd opgeheven en de cellen voor de ontvangst van eitjes werden klaar gemaakt. Als u gevoerd had, was dit óók gebeurd. U had dus de moer niet moeten vervangen, maar uw volk moeten voeren. Door uw manipulatie is de aanwas van jonge bijen belangrijk vertraagd. Hierdoor moet uw volk met hoofdzakelijk oude bijen, die in het voorjaar snel afsterven, de winter doorkomen. Daar moet u wel op letten!

Slotconclusie:

1e: Uw zwerm was een nazwerm met een jonge moer; 2e: de vóórzwerm bent u een week tevoren kwijt geraakt; 3e heeft u te veel honing weggenomen; 4e: had u die droge larfjes met voeren moeten helpen, dan was het inbrengen van andere moeren overbodig geweest en uw volk was met méér jonge bijen de winter in gegaan.

Uw bevreemding dat de bijen een niet-leggende moer bleven aanvaarden vindt zijn oorzaak in voedseltekort. De fout lag dus niet bij de moer, maar bij de imker. Maar het zal u na deze informatie wel niet meer overkomen. Denk echter niet, dat u de éنية bent, die fouten maakt, u bent ook niet de éérste en zeker niet de láátste, die zijn bijen nog niet begrepen heeft. Het feit, dat u om raad vraagt, geeft hoop op de toekomst! Ondergetekende heeft het in z'n 25-jarige ervaring óók wel eens mis gehad.

O. de Vries,

Ludenstr. 11, Hilversum

Observatiekast

Onder deze titel stond een artikel in ons maandschrift van december 1970 van de Heer Oorthuis te Leusden.

Het stukje was me uit het hart gegrepen en inspireerde me tot het maken van zo'n observatiekast. Wat hebben we er na het bevolken in juni van genoten! En we konden anderen ook laten meegenieten zonder risico's. Wat hebben we er allemaal mee beleefd in één zomer!!

Er kwam een zwerm af, toen het volkje voor de kast te groot was geworden. Er zijn koninginnen in geboren. Een koningin ging ter bruidsvlucht, werd bevrucht, ging later eitjes leggen, eerst soms meer in een cel, later netjes één in één cel. Half oktober is de observatiekast pas weer ontruimd en is het volkje verenigd met een volkje of vijf ramen.

Imkers, die nog geen observatiekast hebben, weten niet wat ze missen. Voor hen schreef ik dit stukje. Ze kunnen er ook van genieten, ik gun ze dat en ze hebben nog de hele winter om

de kast te maken. Het is niet moeilijk. Met een beetje handigheid lukt ook dat.

Collega imker Oorthuis, nog bedankt voor het stukje. Met een variant op het slot van „Ons Klankbord” in het november maandschrift zou ik willen eindigen n.l.:

„Voorts zijn wij van mening dat een rechtgeaard imker een observatiekast dient te hebben”.

B. van der Bergh,
de Plagenberg 12, Heerde.

Bruidsvlucht op 2 december?

Neen zover is het niet gekomen. De 2de december te 13.25 uur ging ik, zoals meestal na het eten, even naar m'n bijen. Het kastje waar op 5 nov. de koningin nog niet aan de leg was, begon te vliegen bij een temperatuur van 4½ graad. Dit vliegen werd steeds meer en ik kreeg de indruk aan de bijen te zien, dat zij de koningin naar buiten wilden hebben. Maar er gebeurde niets. De vlucht werd minder en om 13.30 uur was deze afgelopen.

14.30 uur temperatuur 5½ graad C. Als ik na mijn rustuurtje weer bij de bijen kom vliegt alleen dit kastje zeer druk en na ongeveer een minuut zie ik de koningin naar buiten komen, loopt enkele centimeters op de vliegplank en gaat weer naar binnen. Een bevruchtingsteken

was niet te zien. Ook heb ik geen darretjes gezien. De vlucht van de bijen houdt op na enkele minuten en alles is weer rustig.

Wat er tussen 13.30 en 14.30 uur gebeurd is, weet ik niet. Het kastje waarvan ik spreek, is hetzelfde kastje waarbij op 24 okt. j.l. een geslaagde bruidsvlucht plaats had. Zal deze koningin a.s. voorjaar aan de leg gaan? Ik ben zeer benieuwd.

De Honingbijenteelt (1789)

De hommelen of Horzels maken de andere soort. Men heet ze ook broedbijen, vermits men voormaals in het dwaalbegrip was, dat zij de jonge bijen uitbroeien. Men houdt de hommels voor de mannen van de koningin, die de eieren dezer bijenmoeder vruchtbaar maken.

Wanneer de Hommels uitgebroeid zijn, worden zij met grote zorgvuldigheid door de Werkbijen opgekweekt; zij voeden en verdragen ze geduldig van het begin van mei af tot op het einde van juli toe, somwijlen ook nog langer, nadat ze hunne dienstbetoning behoeven; alsdan sterven zij of komen in de BEKENDE HOMMELVERZAMELING om het leven.

Schrijver van dit boek is onbekend. Het boek is opgedragen aan RYK EIKEN.

J. C. v. Scherrenburg-Renkum

ERFGOOIERS 1000 JAAR

In het Singermuseum te Laren (N.H.) wordt tot eind januari een expositie gehouden, die de naam heeft „1000 jaar Erfgooiers”.

De tentoonstelling is ontstaan door particulier initiatief i.v.m. de komende opheffing van het Erfgooierschap. Het geeft een beeld van de Gooise geschiedenis vanaf 968 tot heden.

De vereniging „Stad en Lande van Gooiland”, waarbij 5000 Erfgooiers staan ingeschreven, schonk 10.000 gulden. Ook de Gooise gemeenten verleenden hierbij min of meer medewerking.

De afdeling Laren-Blaricum werd uitgenodigd om 'n stand te verzorgen. Dit werd natuurlijk met beide handen aangepakt want propaganda is het gezicht van de vereniging. Met medewerking van het Openluchtmuseum, het Bijenhuis

en enkele particulieren is het gelukt een overzicht te geven van de geschiedenis der imkerij van de laatste 1000 jaar.

Zo is te zien: de ontwikkeling van de Bisschopsmutskorf, de Zwanenhalskorf via de Boxmakorf en de Gravenhorsterboogkorf naar de huidige kasten.

Deze staan onder een orginele „smacht” (= strodeken). Ook is er een grote hoeveelheid oude gebruiksvoorwerpen te zien. O.a. 'n honingpers, korfmessen, honderden jaren oude moerhuisjes enz.

Op geregelde tijden is ook de Heer van Egdome (83 jaar!) uit Veenendaal aanwezig, om zijn oude ambacht: het korfvechten, te demonstren.

Dat onze stand een succes is blijkt wel uit de reacties van de pers. In alle grote dagbladen werd in het verslag over de tentoonstelling onze bijenstand genoemd. De Gooi- en Eemlander schrijft zelfs: „Een hele dikke pluim verdient de Laren-Blaricumse vereniging voor bijenteelt, die met een grandioze stand aanwezig is” . . . enz. Dit is de mooiste pluim op de afdelingshoed die je krijgen kunt. Het bestuur hoopt op deze manier bijgedragen te hebben in het „**Bevorderen van de Bijenteelt in Nederland**”.

Namens het Bestuur van de afdeling Laren-Blaricum,

Secretaris-Penningmeester
J. G. van den Brink.

AFDELINGSNIEUWS

AANVANG CURSUS BIJENWEIDE-DRACHTPLANTEN-HONING

Op vrijdagavond 28 januari a.s. zal in het Centrum voor Tuinbouwonderwijs, Theo Thijssplein 32, Utrecht, (bij Amsterdamsestr.weg/Elinkwijkveld) aanvangen de cursus BIJENWEIDE-DRACHTPLANTEN-HONING. Deze cursus omvat 8 lesavonden achter elkaar, met daarbij een excursie in het vroege voorjaar. Totale cursuskosten f 20,—. De cursus wordt georganiseerd door de afd. Bunnik-Houten e.o. en men kan zich voor deelname opgeven bij de adm. Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305. Ook aan de bijenteelt in het kader van natuurbescherming, milieubeheer, recreatie zal aandacht geschonken worden. De presentatie en verkoop van honing zal in 't bijzonder naar voren komen. De lesdata zijn: 28 jan., 6, 11, 18 en 25 febr., 3, 10 en 17 maart. Men kan zich ook aanmelden op de eerste cursusavond.

C.P.

25-JARIG BESTAAN KRING GRONINGEN

Op vrijdag 19 november '71 werd in Groningen dit feit herdacht in aanwezigheid van 50 personen. Ons H.B.-lid de Heer R. H. Geskes had bericht van verhinderd gezonden. Twee kring-bestuurders van het eerste uur, de heren Planting en Ploegman, waren niet in staat aanwezig te zijn. Onze beste wensen!

Na de openingswoorden vertoonden de secretaris en de Heer Sportel, beiden mede-oprichters, op een breed vlak het verloop van het aantal imkers. Bovendien werden de belangrijkste activiteiten en beperkingen uitgebeeld zoals;

- a. **Bevruchtingsstation Schiermonnikoog**, opgericht door onze kring en later door de Vereniging overgenomen.
- b. **Drachtwaarnemingen** na enkele jaren afgebroken en nu, in andere vorm, opnieuw gestart.
- c. **Propaganda**, als: markt, imkersdag, tentoonstelling, en, als rode draad gedurende de laatste jaren:
 1. **Verbod bijenhouden** in Groningen centrum.
 2. **Verbod bijenhouden** in de gemeenten van het tuinbouwcomplex Hoogezand-Sappemeer.

Vervolgens vertoonde ir. Pettinga een serie dia's over bijenparken. Prachtig. De Heer Sportel had nog een ernstig imkersverhaal plus veel Groninger humor.

Afd. Groningen bood een boekenbon aan plus toezegging, dat in het Nat. Hist. museum een documentatieruimte kan worden ingericht. **Afd. Stadskanaal** bood een fraaie plant aan.

Na Nieuwjaar gaan we met frisse moed verder.

P. Siebering, secr.

AFDELING ARNHEM

Nadat tweemaal een opwekking was geplaatst in ons afdelingsorgaan tot het bijwonen van een excursie naar de vliegkamer van de Rijksuniversiteit te Utrecht

was het dan op 20 november zover. Het doel was iets wat maar op een paar plaatsen in de wereld is te aanschouwen: Bijen die in de winter vliegen. In één van de gewelven van een oud fort is door de medewerkers van de Universiteit een bijenvliegkamer ingericht, waarin men door vele technische inrichtingen en zeer vernuftige handelingen de gehele natuur kan nabootsen t.w. de warmte, vochtigheid, korte en lange dagen, minder of meer licht.

Om 10 uur werden we ontvangen en kregen eerst een uiteenzetting van de op dit gebied zeer deskundige Drs. J. P. van Praagh, de gehele excursie stond reeds op een T.V.-film. Het was een voorproefje van wat we allemaal echt zouden gaan zien met de toelichting van Drs. van Praagh. Na deze inleiding was er gelegenheid tot vragen stellen waarbij bleek wat men allemaal aan de bestrijding van bijenziekten doet.

Daarna naar het fort „de Gagel". Bij aankomst van het fort wordt men gewoon stil van het technisch vernuft toegepast bij de verlichting en de opbouw van de kooi van nijlongaas. Voor een echte imker ongelooflijk om nu in de winter de bijen te zien vliegen.

Wij eindigden de excursie met een woord van dank aan de Hr. van Praagh voor de belangeloos afgestane vrije zaterdag. Het afd. bestuur betreurt het echter in hoge mate dat van deze 60 leden tellende afdeling slechts twee leden en 2 belangstellenden aan deze wel zeer bijzondere excursie hebben deelgenomen.

AFDELING LEERSUM EN OMSTREKEN

De jaarvergadering werd gehouden op 17 december in hotel Vogelensang te Leersum. Uit het jaarverslag bleek dat het ledental gestegen was tot 21. Voor de beginnerscursus Bijenteelt slaagden 4 leden. De korfvlucht cursus te Amerongen was een groot succes.

Met de bijen werd gereisd naar het fruit en de heide. De afredende bestuursleden C. van Kralingen en C. Ederveen ontvingen een geschenk. Het nieuwe bestuur bestaat nu uit: G. van Woudenberg, Th. Kroes en F. W. Görtmöller.

JAARVERGADERING VAN DE IMKERS UIT SCHERPENZEEL EN OMSTREKEN

De vergadering werd gehouden 22 november in Hotel Schimmel. De jaarverslagen van secretaris en penningmeester werden goedgekeurd. Het punt bestuursverkiezingen was vlug afgehandeld.

Hierna werd de contributie geïnd, en vond de traditionele verloting plaats. In de pauze die hierop volgde, kon iedereen gezellig wat drinken en praten, natuurlijk over de bijen, die het in het voorjaar zo goed gedaan hebben en die het op de prachtig bloeiende heide lieten afweten. Na de pauze werden er prachtige dia's vertoond van de hoge Veluwe.

Tot slot wenste de voorzitter iedereen een wel thuis en tot ziens.

J. J. van Snippenberg

AFDELING EDE

De afdeling kwam op 26 november bijeen om een filmavond bij te wonen, die ditmaal werd verzorgd door de Heer Laban. De hoofdfilm was getiteld: „De koningin en haar volk", waarin het inwendige van een bijenvolk aan ons werd voorgesteld.

Tenslotte volgde nog een prachtige natuurfilm genaamd: „Waddenzee vogelland", die ook aller aandacht trok.

E. M. Heij

AFDELING BUNNIK/HOUTEN EN OMSTREKEN

De vergadering van 16 december in „De Engel” te Houten verliep zeer geanimeerd. Door het lid Henny v. d. IJssel werden prachtige dia's vertoond over bijen. Een unieke collectie dia's, die wel eens vaker vertoond zou mogen worden!

Bij de bespreking van het winterprogramma bleek er behoefte te bestaan aan een „timmer-klusjes” cursus.

Ook wenste men een excursie te maken naar de erfgooiertentoonstelling in Laren. De jeugdclub zal dit jaar kunnen reizen naar de wilgen en het fruit. De eerste keuring van de bedrijfswedstrijd heeft in december plaatsgevonden. De verbetering van de bijenweide zal meer aandacht krijgen. We beginnen met een cursus „Bijenweide, drachtplanten” op 28 januari.

De cursus „Teelt van klein fruit”, die door onze afd. georganiseerd werd is door voorzitter C. Pater Jzn. afgesloten met 16 geslaagden van de 17 cursisten. De cursus werd in veiling Houten gegeven. Voor de nieuwe cursus kan men zich nu reeds opgeven bij C. Pater, Achterdijk 22, Bunnik. Tel. 03405-1305.

Slotavond korfvlecht cursus Bunnik, 21 jan. a.s

Er bestaat een enorme belangstelling voor de korfvlecht cursus. Er zijn 41 deelnemers. Gevlochten wordt met roggestro en buntgras o.l.v. T. van Egdome en Mevr. Dekker uit Veenendaal. Op de gezellige slotavond worden alle werkstukken tentoongesteld. Voor de mooiste korven of mandjes worden prijzen uitgelooft. Tevens zal er een bijenfilm en een natuurfilm vertoond worden. Alle imkers uit alle afdelingen zijn met hun gezinsleden hartelijk welkom op de slotavond van de korfvlecht cursus op vrijdag 21 januari te 20.00 uur in het „Trefcentrum” (achter de r.k. kerk) Burg. v. d. Weyerstraat, Bunnik.

H. H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Wij kunnen u alle soorten BIJENWONINGEN en MATERIAAL leveren voor de moderne bijenteelt van de allerbeste kwaliteit en voor . . . de laagste prijs!

Vraagt onze materialen PRIJSLIJST even aan.

Wij zenden u die omgaand toe.

Tevens nog te koop diverse soorten HONING uit ruime voorraad.

Vraagt offerte.

Bijenstand H. T. van DAM & Zn.

JUBBEGA (Fr.) - Tel. 05165-382

DRACHTEN (afd. Beetsterzwaag e.o.)

Op onze najaarsvergadering was 45% van de leden aanwezig. Een van de agendapunten was bestuursverkiezing. Tot onze grote spijt deelde onze secretaris de Heer D. J. Joustra ons mede, dat hij zich als bestuurder terugtrok. Tot zijn opvolger werd de Heer J. de Jong gekozen.

De voorzitter bedankte de afgetreden secretaris hartelijk voor zijn vele werk gedurende de tien jaar van zijn secretarisschap. Dit jaar bouwden we twee bijenstallen voor onze vereniging. Samenwerking brengt samenhang!

De heren Diemers en Visser oogstten een speciaal bedankje! Tot slot was er nog een kleine verloting van imkersartikelen.

Het jaar 1971

Goede dracht op het koolzaad in de polders van het Lauwersmeer. Al was de temperatuur niet ideaal, de drachtvelden waren uitgestrekt. De oogst van de boer was bijzonder hoog (tot ± 4000 kg. zaad per ha.). De zomer stelde teleur. De thuisblijvers oogstten weinig. Een enkele imker was met zijn volken naar de dopheide gereisd en had met versterkte volken enig succes.

De struikheide liet ons echter helemaal in de steek. Zelf ontdekte ik midden-september een drachtveldje bij de waterzuiveringsinstallatie: rode sneeuwbes. Toen het wat kouder werd, lokte het tamelijk warme afvalwater, dat in de bezinkbedden stroomde, veel bijen, die dat met de dood moesten bekopen. Het zal me benieuwen, hoe dit volkje de winter doorkomt!

L. Hof-Drachten

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50 elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

MAAK ZELF UW WIJN door: F. Clarke. 118 bladzijden. Prijs f 6,75.

FRUITWIJNBEREIDING door: H. Schanderl, J. Koch. 96 bladzijden. Prijs f 7,—.

FRUITWIJN EN HYDROMEL door: P. J. Seegers. 88 bladzijden. Prijs f 7,70.

Bestel of vraag inlichtingen bij WIJNMAKERSCENTRUM, postbus 91, Leiderdorp.

TE KOOP: 6 prima **bijenvolken** met kasten. Te bevragen bij P. Reiding, Merelstraat 6 te Leeuwarden.

TE KOOP AANGEBODEN: de jaargangen 1952 t/m '70 van het maandblad „Bijenteelt”. A. v. Ree, Plantageweg 13, Rotterdam.

TE KOOP: **Kaarsepit** vanaf f 0,20 per meter. **Bijenstand „DE BIJENKORF”**, Meentweg 103 te Eemnes. Tel. 02153-6704.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken**. Zowel in korven als kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. **Bijenstand „DE BIJENKORF”** sinds 1897. Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-6704.

TE KOOP: Prima gezonde **Bijenvolken**. In korven, kasten en op ramen. **Bijenstand „DE BIJENKORF”** sinds 1897. Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-6704.